

Храброст

Достојна дивљења

Почасни гост церемоније доделе „Медаље праведника“, министар одбране Драган Шутановац истакао је у свом обраћању да ће 20. век бити упамћен по великим достигнућима, али и као век највећих сукоба и највећих страдања у историји човечанства

У београдској синагоги Сукат Шалом 26. маја одржана је церемонија доделе „Медаље праведника међу нацијама“, традиционалног признања које држава Израел и Јад Вашем, у име јеврејског народа, додељују онима који су током

Другог светског рата спасавали Јевреје од нацистичког погрома.

Поздрављајући присутне, међу којима су били министар одбране Драган Шутановац, министар спољних послова Вук Јеремић и израелски министар за науку и

Слободно друштво

– Србија ће и у будућности, заједно са својим пријатељима из Израела, градити слободно друштво, а убеђен сам и надам се да човечанство више никада неће доћи у ситуацију да, ризикујући животе, покажемо оно добро у нама, спасавајући друге људе само зато што другачије изгледају, мисле и верују – истакао је министар Шутановац на церемонији, изражавајући дивљење свима који су ранијих година и сада добили ово високо признање.

технологију Даниел Хершковић, амбасадор Израела у Београду Артур Кол истакао је захвалност и поштовање за чин хуманости и доброте који су у Другом светском рату учинили Ранђел Стојановић, Марија Томић, Милица и Михаило Богићевић и Мирослава и Симеон Протић, скривајући јеврејске породице и при том ризикујући сопствене животе.

Амбасадор Кол је овом приликом подсетио на потресне сцене страдања Јевреја из филма „Шиндлерова листа“, напомињући да је и његова мајка била заточена у Плашову, нацистичком логору у коме је Шиндлер саградио фабрику и чије је раднике касније спасавао. „Те сцене“, рекао је Кол, „сублимирају суштину онога због чега смо ми овде. Ранђел Стојановић, Марија Томић, Милица и Михаило Богићевић и Мирослава и Симеон Протић спасли су животе Јевреја, дубоко свесни да доводе у опасност сопствене животе. У времену када је свет био гурнут у ужасан рат, рат између добра и зла, а сама Србија се налазила под чизмом нацистичке окупације,

Судбине

Само три дана по уласку немачке војске у разрушени Београд, 1941. године, град је облепљен прогласима којима се Јеврејима наређује да се пријаве, предају кључеве својих домова и носе жуту звезду.

Породица Данон – отац Теодор, мајка Вера и троје деце, Цадок (10), Јехуда (9) и Амеда (5), која је живела у центру града и имала стакларску радњу, прибавља лажне документе, бежи на југ и зауставља се у Лесковцу.

Ранђелу Стојановићу представљају се као избеглице из Босне, а он их великодушно прима у своју кућу. Данонци отварају посластичарницу у Лесковцу и приликом једног рутинског инспекцијског прегледа Вера се толико уплашила да не открију њихово стварно порекло да се – онесвестила. Тада су Ранђелу признали да су Јевреји, а он је одлучио да им и даље пружа уточиште и чува тајну.

Када је чуо да прети опасност да ће бити откривени, Ранђел је отрчао кући, помогао Даноновима да се спакују и побегну. Немцима који су убрзо дошли у кућу и одвели га, није ништа признао ни после свих мучења.

Породица Данон је преживела рат.

Марија Томић-Шварц рођена је у Бачкој 1913. године. Хришћанка немачког порекла, удала се за Јеврејина. По избијању окупације одлучила је да спасе породицу свог мужа и наставила је да помаже другим Јеврејима.

Пријатељство породица Протић, Богићевић и Данон

Посебно је драматично било скривање породице Еве Ђорђевић, која је успела да побегне у Будимпешту и преживи рат.

Ева је поново срела Марију 1944. у

ови храбри, несребични мушкарци и жене, поступали су у складу са казивањем из Талмуда да онај који спасе један живот, као да је спасао читав свет”.

Почасни гост церемоније доделе „Медаље праведника”, министар одбране Драган Шутановац истакао је у свом обраћању да ће 20. век бити упамћен по великим достигнућима, али и као век највећих сукоба и највећих страдања у историји човечанства. Шутановац је подсетио да је на почетку Другог светског рата у Србији један немачки живот вредео сто српских живота и утолико је дело оних којима се додељује медаља праведника још веће.

Министар одбране је рекао да смо данас у Србији поносни на нашу јеврејску заједницу и додао: „Дубоко сам уверен да је и јеврејска заједница поносна на Србију, која гради демократско друштво по свим европским вредностима, по којима се поштује право сваке нације и сваког човека, без обзира на националну или верску припадност”.

На церемонији су говорили и израелски министар за науку и технологију Даниел Хершковић, рабин јеврејске заједнице у Србији Исак Асиел, а амбасадор Артур Кол уручио је „Медаље праведника” потомцима Ранђела Стојановића, Марије Томић, Милице и Михаила Богичевића и Мирославе и Симеона Протића.

Приче о њиховом жртвовању да спасу јеврејске породице Данон и Папо, породицу Еве Ђорђевић и друге Јевреје, прочитала је Вања Ејдус, а у уметничком делу програма изведене су композиције Александра Симића, написане специјално за ову прилику. ■

Р. МУТАВЦИЋ

Обележено 40 година Војне гимназије

од слоганом „Знање је наше оружје” у Војној гимназији, 26. маја, свечано је обележено 40 година постојања те образовне установе Војске Србије.

Свечаности су присуствовали представници Министарства одбране и Војске Србије, Српске православне цркве, некадашњи и садашњи професори и бројни бивши ученици Војне гимназије.

Обраћајући се присутнима начелник Војне гимназије пуковник мр Милан Стевић, и сам њен некадашњи ученик, истакао је да је кроз школу, формирану маја 1970. године под називом „Братство-јединство”, до сада прошло више од осам хиљада ученика, од којих су многи били, а неки су и данас, на руководећим дужностима у Министарству одбране и Генералштабу Војске Србије.

– Војна гимназија била је и остала јединствена у Србији по свом циљу да мотивише, образује, васпита и припреми средњошколце за студирање на Војној академији и будући војни позив. Тај циљ у потпуности остварујемо, ево, већ четири деценије. Ученици Војне гимназије су међу најбољим студентима Војне академије. Јединствени смо и по доприносу који улажемо у васпитање и образовање ученика. Тај посебан однос између професора, начелника класа, разредних старешина и свих запослених према ученицима је оно што даје посебан печат овој школи и чиме се ученици заувек вежу за Војну гимназију. Незаборавни живот у интернату и свакодневне шетње од интерната до зграде гимназије, али и многобројни посебни облици наставе, од обуке у скијању и пливању, преко периода прилагођавања, до небројених секција, остају у не-

избрисивом и драгом сећању свих нас који смо похађали ову школу – рекао је пуковник мр Милан Стевић.

После уводног излагања начелника Војне гимназије приказан је документарни филм о школи, а затим су, уз учешће Уметничког ансамбла „Станислав Бинички”, ученици извели пригодни рецитал.

На крају свечаности, његово преосвештенство епископ хвостански Атанасије Ракита је, поводом 40 година Војне гимназије, у име патријарха Српске православне цркве, начелнику Војне гимназије пуковнику мр Милану Стевићу уручио грб Српске православне цркве. ■

Д. ГЛИШИЋ
Снимио З. МИЛОВАНОВИЋ

концентрационом логору у Равенсбруку, где је одведена као сарадник партизана.

Многобројна породица Папо до Другог светског рата живела је у Новом Пазару. Бежећи од Немаца, Ицхак се са супругом Реном и кћеркама Леом и Рахелом, склонио у село Јелакци код Јошаничке бање, у кућу Мирославе и Симеона Протића, а касније у село Дренце, код Милице и Михаила Богичевића, где су остали до ослобођења. Цело село је знало да су Јевреји, али нико их није одао. Преживели су рат, а породице су сачувале пријатељство и данас.

Леа и Рахела су, у знак захвалности, поводом уручивање „Медаље праведника” допутовале из Израела у Београд и на церемонији у синагоги чврсто загрлиле своје српске пријатеље, уз сузе, и незаборав свега доброг што су им учинили.

